

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLEDER FELS ÁKOS
ÜGYVÉD

SZÉPIRÓD. FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora I K.

M. kir. postatakarékpénztári chequeszám 10,489. szám.

Lássuk a Thezeust!

Irta: Ugron Gábor.

Goluchowski Agenor a delegáció előtt elmondotta, hogyan akar a Balkánból Európát csinálni és elhallgatta, hogyan akart Magyarországból Balkánt szervezni. Elmondotta, miként védte Algeziában a Németbirodalom kereskedelmi érdekeit és elhallgatta, hogy az osztrák és magyar kereskedés miként maradt az egész világon oltalom nélkül. Elmondotta, hogy Olaszországgal szövetségben és külön békés megállapodásokban volnánk és elhallgatta, hogy Itália miért állt az Adriára külön hadihajórajt, miért kémlél és ólalkodik Póla és Trieszt körül, miért épít a Garda-tó szomszédságában és az osztrák határon erődöket. Elmondotta, hogy Oroszországgal szerencsés megegyezésben vagyunk, sőt bensőbb lesz a viszony, de azt elhallgatta, miért kell akkor a galíciai várakban a 4-ik évet annyi katonának szolgálni és miért szükséges, hogy tüzérség, lovasság hadi létszámon tartsa ezredeit.

Az erős ember az erőseknek igyekszik erejével imponálni. A gyöngye boldog, ha kap egy gyöngyöket, akin aztán vitézkedhetik. Egy idő óta Ausztria hatalmát, Goluchowski nyelvét Törökországon gyakorolja. A Balkánt reformokkal, afféle osztrák reformokkal: zsandár, exekúció bologitja és Törökországnak leckét ad a bölcs kormányzásból és miként kell a népeket bologítani.

Oh Agenor! Oh bölcs Agenor! Ha tudsz rendet csinálni és ha rendelkez a népeket kibékítő varázsigével, avagy bübajos kenőcszel, miért vesztegeted azt Macedoniában? Lám, a csehek harapják a németet, a németek felfalják a csehet. A lengyelek legyürik, hogy újból legyürhessék a ruthént és a ruthén szeretne úgy ülni a lengyel nemesség nyakára, mint az századok óta nehezedik reá. A hűséges Tirol, Stíría németjei buzavirágot tűznek ki, Bécsben a „Wacht am Rhein“ akkordjai zengnek és nem a — „Gott erhalte“. Igaz, hű osztrákok csak a hivatalokban vannak, mint kukac a sajtban.

A szlovének és németek közepén a hatalmas Ausztriának egy Cilliben épülő gimnázium sovány falatján is vérig dulakod-

nak. Délen az olaszok és horvátok, horvátok és szerbek viaskodásai áthallszanak Itáliába is, Montenegróba is. Igaz, hogy a harcok, több lévén a vagyon és félteni való, mint a Balkánon, nem folynak bombával és gyilkoló expedícióval, hanem a civilizáció éles és nem kevésbé romboló szellemi, anyagi eszközeivel. Oh Agenor! gyógyítsd ezt a nyavalyát, ezt a betegséget és azután a Balkánt!

A nagy kibic nem gyógyítja ezt, hanem szítja. Neki zavarok kellenek Ausztriában elnapolt Reichsrathal, 14. szakaszos költségvetéssel és uralkodással. S ha kezdenek az osztrák bajvivók kifáradni és meggondolni: kell-e nekünk ez a folytonos herce-hurca, akkor a magyaroknál csinál abszolutizmust.

Miért teszi mindezt ez a parfümbe pácolt alak? Mert, mint diplomata tehetségtelen és mint cselszövő kitűnő. Az európai diplomata között, érezvén gyöngeségét, belső zavarokat szit Ausztriában, hogy elmondhassa, ilyen züllött Ausztriával, ilyen revoltáns Magyarországgal Európában nem lehet kezdeni semmit. Nem ő az oka, hogy Ausztria-Magyarországnak nincs tekintélye, hogy önmagunkban és önmagunkért semmit sem tehetünk, hanem a — belső állapotok. A belső állapotokat pedig Goluchowski befolyása, tanácsa, belekotnyeleskedése teszi hova-tovább mind rosszabbá, gyógyíthatatlanná, hogy takarja általuk a diplomata tehetetlenségét...

A nagy diplomáciában egy kiseszü intrikus, nevetséges alak; de a bécsi császári udvarnál éppen ilyeneknek lehet sikere, mert a nagy terveket nem értik meg ott, hanem a törpe csinyeket élvezik és bámulják, bár később belátni kénytelenek, hogy a világ romlottsága miatt bizony azok balul ütöttek ki.

A magyar válságban a baj és bünszerző ez a tehetségtelen diplomata volt. Ő felségének környezetét ő szervezte Magyarország ellen és nyíltan lépett fel ő, aki most a magyar delegáció előtt áll, hogy bírálatot halljon külügyministersége fölött.

Nem eddig van, mert az 1867: XII. t.-c. 27. szakasza megmondja, hogy a „közösügyek mellett sem egyik, sem másik résznek külön kormányzata

ügyeit nem viheti, azokra befolyást nem gyakorolhat“. Midőn Goluchowski azt a szeptember 22-iki fogadást rendezte a magyar országgyűlés vezéreinek, mikor abban ő személyesen arcátlansággal és rossz indulattal szerepelt és szereplésének célja a magyar alkotmány fogadtatása volt, akkor ő hivatalos hatáskörét tullepte és a magyar nemzet bizalmát elveszítette. Azóta pedig hibáját jóvá nem tette, bűnéért nem vezetett, hanem társaival most is szövi a maga hálóját és veti cseleit, amíg újból összeesküdjöttek a magyar alkotmány ellen.

Amióta ő a külügyminiszteri székbe került, nincs nyugalom, nincs belső béke Ausztriában a népek között. Az ő vezetése alatt készült és készitik most is a szociális harcot Magyarországon, hogy legyen feldulva a társadalmi béke és az anyagi életrendje, mert ezáltal felforgatni lehet a politikai békét és alkotmányos rendet.

Amíg Goluchowski külügyminiszter lesz, nyugalom nem lehet sem Ausztriában, sem Magyarországon. Ettől a cselszövőtől megszabadítani a két államot a magyar delegáció legelső feladata. Lássuk a Thezeust, aki leszurja Minotaurust, a királyi fenevadat. Ha nem megy el szépen az ajtón, hát kidobni kell az ablakon őt. Csak takarodjék! Takarodjék minél hamarabb!

A politikai helyzetről.

* A delegáció ülései. A magyar delegáció hadügyi albizottsága pénteken délelőtt Barabás Béla elnöklété alatt ülést tartott. Jelen voltak: Goluchowski külügyminiszter, Pitreich hadügyi miniszter, Burián közös pénzügyminiszter. A magyar kormány részéről Wekerle miniszterelnök, Apponyi Albert, Zichy Aladár, Jekelfalussy miniszterek. Az ülés megkezdése után betérjesztette a hadügyi költségvetést és megtartotta exozóját. A költségvetésre vonatkozólag kijelenti, hogy annak emelkedése első sorban az új ágyuk eredménye. Zichy Miklós gróf elvárja, hogy jövőre a magyar delegáció ülésein ne németül, hanem magyarul referáljanak. Okolicsányi László előadó ismertette ezután a költségvetést és kérte annak elfogadását. Az idei költségvetés a legutóbbinál 2.176,866 koronával több. Különben a rendes kiadás 290.904,903

korona. Rendkívüli: 13.265,261 korona. Kéri az albizottságot, hogy a költségvetést fogadja el. Zichy Miklós gróf bizalmatlansággal viseltetik a közös hadsereg vezetésével szemben és azért nem szavazza meg a költségvetést. Ezután általánosságban elfogadták a költségvetést és következett a részletes tárgyalás. Issekutz Győző szólal fel. Beszédében kimutatja, hogy most a 67-iki kiegyezés feltételei abszolúte nem respektálnak a közös hadsereg részéről, mert sehol semmiben nem látható semmi magyar jelleg. Kéri a hadvezetőséget, hogy a 67-iki kiegyezésnek megfelelőleg a magyar jelleg is kidomboríttassék.

* A külügyminiszter bukása. A magyar delegátusokat azzal akarják megnyugtatni, hogy Goluchowski külügyminiszter nemsokára elhagyja állását, mert mint Bécsből jelentik: diplomáciai körökben befejezettek tartják Goluchowski Agenor külügyminiszter legközelebb bekövetkezendő bukását. A hírek szerint Goluchowski csak a delegációk ülésének befejeztéig marad hivatalában. Goluchowski maga is kijelentette, hogy legközelebb visszavonul a politikától. Nyilatkozata szerint belefáradt már hivatalába s szeretné, ha más venné át a külügyminiszterium vezetését. Osztrák parlamenti körökben Goluchowski gróf utódául első sorban Burián István báró közös pénzügyminisztert emlegetik.

* Magyar és horvát lobogó a delegációk épületén. Pénteken kitűzték a magyar és horvát zászlót a delegációk épületére. A bécsi németek rossz szemmel nézik az ellentüntetetésnek látszó eseményt.

Egy nagyszabású pénzügyi művelet.

A jelzálogbank nyerevénykötvényeinek konverziója.

Hazánk pénzügyi életében valóságos szenzáció gyanánt jelent meg a Magyar Jelzálog-Hitelbanknak azon felhívása, melylyel a jelenleg forgalomban lévő 3 százalékos nyerevénykötvények konvertálására s egyúttal a kibocsátandó új Jelzálog-sorsjegyek aláírására hívja fel a közönséget.

Tekintve, hogy itt nem egyszerű bankműveletről van szó, hanem olyan nagyszabású pénzügyi tranzakcióról, mely a községek, városok és más közhatóságok részéről támasztott hiteligenyeket, de másrészt a közönség anyagi érdekeit is közvetlenül érinti, kötelességünk, hogy ahhoz behatóbban hozzájárjunk. A Magyar Jelzálog-Hitelbank a szóbanforgó 3 százalékos nyerevénykötvények biztosítékát tudvalevőleg a községi és hasonló köl-

esőnök teszik, ezen kötvények tehát pupillaris értékűek, úgy, hogy azokat óvadéku vagy letétül bármely állampénztár is elfogadja. Vizsgálván a kibocsátott prospektusokat, azt látjuk, hogy az új sorsjegyek hasonló biztosítékkal bírnak, e részben tehát a konvertáló felek érdekei tökéletesen meg lesznek ova. Sokkal nagyobb kérdés, hogy nyer-e, vagy veszít-e a közönség, ha a most tulajdonában levő nyereségekönként konverzióra bejelenti?

Alaposan áttanulmányozva a megjelent felhívásokat, e részben a következőkben körvonalozzuk észrevételeinket. A most forgalomban lévő 3 százalékos nyereségekönkénti játéktérve már elavult, mert a még megmaradt nyereségek oly kicsinyek, hogy a kötvény alig vehető sorsjegy számba. Ezzel szemben a 3 százalékos kamatozás oly jelentéktelen, hogy viszont az befektetési papírnak sem tekinthető. A Jelzálogbank tehát, hogy egyrészt a jelenlegi kötvénytulajdonosok részére némi anyagi előnyt nyújtson s másrészt pedig, hogy a kötvény közkedveltségét minden irányban megővje, elhatározta, hogy az amugy is csekély kamatfizetést megszünteti, de e helyett olyan káprázatos nyereségsorsolási tervet állít össze, amelynek pártját hiába keresnők az egész világon.

Kétséget kizárólag kitűnik a becsesítésre (konverzióra) vonatkozólag kiadott felhívásból, hogy a Jelzálogbanktól minden nyeresékes szándék távol áll ezen óriási pénzügyi művelet megindításánál és lebonyolításánál, hiszen könnyen kiszámítható, hogy a vevők részéről a sorsjegyekért befizetendő összegnek majd háromszorosát fizeti vissza nyereségek alakjában. Ezenkívül döntő szempont az, hogy az új sorsjegyekért befizetendő összeg már az első sorsolástól kezdve teljesen egyenlő nagysága a legkisebb törlesztő összeggel, de még ha ezzel ki is huzná az illető sorsjegyet, a tulajdonos megkapja az ugyanazon nyerő- és sorszámmal ellátott nyereségsorsjegyet, melylyel a sorsjáték egész ideje alatt szakadatlanul játszhat az 1.000.000 500.000, 400.000, 300.000, 200.000 stb. összegben megállapított főnyereseményekre.

A mint tehát ezekből kivethető, az új sorsjegyek nemcsak belső értéküket tekintve egyenlők a legkiválóbb és legelső befektetési papirok-

kal, hanem mint sorsjegyek is egyenesen páratlanul állanak.

Már ezért valószínűnek kell tartanunk, hogy minden kötvénytulajdonos bele megy a cserébe, de éppenséggel lehetetlen, hogy bárki is ne tartsa rendkívül előnyösnek a konverziót, ha alábbi körülményeket figyelemre méltatja.

Aki nem konvertál, annak egyszerűen visszafizetik kötvényének 200 korona névértékét s ezenkívül megkapja a 35 korona értékű nyereségsorsjegyet, vagyis kap összesen 235 koronát. Ezzel szemben, nyereségsorsjegyeknek csak a mostani árfolyamát is véve alapul, annak értéke 255 korona, tehát a nem konvertáló felet nyomban 20 korona veszteség éri. Ez a veszteség még nagyobb akkor, ha azt tekintjük, hogy az egy nyereségsorsjegy helyett kibocsátandó két új sorsjegy, a befizetendő 57 koronát is számítva csak 312 koronába kerül, holott azok tényleges értéke a nyereségsorsjegyekkel együtt 350 korona.

Nem szabad e mellett elfelejteni azt sem, hogy a kamatozatlan sorsjegyek ára évek hossza sora óta emelkedik úgy, hogy a tulajdonos már e révén is megkapja befektetése kamatját. Éppenséggel nem tuzunk tehát azon állítással, hogy ezen legelsőrangú, közkedvelt és feltétlen (pupillaris) biztonosági sorsjegy-érték tulajdonosa ugyszólván ingyen játszik évente 6 huzáson milliós, felmillió 4, 3, 200.000 re stb. fő és rendkívüli mennyiségű melléknyereségre. Ezen adatok alapján állapítottuk meg azt, hogy a konverzió nemcsak előnyös a felekre nézve, hanem egyenesen saját anyagi érdekeik ellen vétének, ha azt elmulasztják.

Epen ezért helyesnek tartanók, ha hatóságaink is igyekezzenek a birtokukban levő 3 százalékos nyereségsorsjegyeket kicserélésre bejelenteni, annál is inkább, mert mint említettük, azok befektetési jellege változatlanul fenmarad. Megjegyzendő, hogy a kiknek letét vagy biztosítékképpen van bárhol nyereségsorsjegyük elhelyezve, a konverziót egyszerűen a letéti jegyek beküldése mellett eszközölhetik.

Azt hisszük, hogy konverzió bejelentéseket, nemkülönben új sorsjegyekre való aláírásokat helyi szintjezeteink is elfogadják, de ilyen címek egyébként a napilapokban bőven találhatók. A becsesítéssel jó lesz sietni, mert a határidő f. hó 22-én lejár s annak elmulasztása te-

males kárt okozhat a tulajdonosnak. Ugyancsak ezt ajánlhatjuk az új sorsjegyek aláírására nézve is, mert annak határideje is lejár 22-én, már pedig ilyen sorsjegyekhez azontul csak a jóval magasabb napiárfolyamokon lehet hozzájutni.

A hargitai fürdő ismertetése.

A székely kormánybiztos figyelmébe.

A havasok fejedelme, a Hargita főnn dobogó szive mellett, 1000 méter magasságban, mint szerelmes öreg lány öleiben tartva, rejteget egy völgyet gondosan takarva.

E völgyben van a hargitai fürdő, még egyszerű, de a természettől nyert felség pompájában, teljesen ismeretlenül, csaknem hozzáférhetetlen állapotban.

Nevét is az öreg Hargitától vette, mert ennek karjai ölelik át, csupán az érintkezési pontban, a keleti oldalon van egy kis nyílás, hol az itt fakadó hőforrások vize lefolyhat.

Csikcsicsó az a szerencsés közönség, mely e fürdőt magáénak mondhatja, de úgy látszik, hogy a szenvedő emberiség közkincsévé tenni nincs kellő anyagi ereje. Pedig ez a fürdő a szenvedő emberiség Bethesda tava, melynek érintéséhez nem kell csuda, mindenki hozzá férhet s aki betegségének megfelelő arányban használja, biztosan meg is gyógyul.

Külalakja, felszerelése, egész környezete azt mutatja, hogy nem rég fedezték föl. Első föltalálói erdei munkás, vagy pásztor emberek lehetnek, kik hallgatagon használták, de érték szerint megbecsülni nem tudták. Még ma is csak Csik- és Udvarhely megye egyrésze előtt ismeretes és még is 400—500 azon szerencsétlenek száma, kik évenként kiutésok, reuma, csusz, köszvény, sziv, szem, vese, skrofula, sőt tüdőbajban is itt keresnek gyógyulást; aki pedig ide jött, az javulás, vagy annak biztató reménye nélkül innen nem tért vissza. Az a sok elhanyagolt és itt hagyott mankó mind kiáltó

bizonysága e fürdő gyógyerejének, csodahatásának.

Ne vegye ezt senki reklámnak, mert ez valóság, kételyt kizáró bizonyosság. Valótlant írni tiltja állásom, tiltja becsületem, de a szenvedő emberiséggel együtt érző szívem kényszerít, hogy a mit láttam, a mit tapasztaltam, a mi az én szemem előtt, szóval a mi velem történt, azt megírjam s hívjam a reménytelen betegeket, hogy jöjjenek bátran, jöjjenek bizalommal, mert itt a levegőben, a fürdővizekben, a kénbarlangokban a szerető Isten keze van jelen, itt nem az emberi tapogatózás, hanem a csalhatatlan Isten gyógyít biztosan és föltétlenül.

A fürdő orvosilag meg van-e vizsgálva s ha meg, minő szakvélemény van róla, nem tudom, én tényeket láttam s azok előtt meghajlok.

Feleségem 15 esztendő reumával, orvosilag konstatált tüdőbajjal, leányom vérszegénységgel ment e fürdőre és négyheti kura után mind a kettő ki lett cserélve. Feleségem betegségének tünetei ezek voltak: állandó köhögés oldat nélkül, mellében és hátában szuró fájdalom, rövid, nehéz légzés, teljes étvágytalanság és gyakran változó gyomor, ma éppen ellenkezőleg: köhögése kimaradt, mellében és hátában fájdalmat nem érez, légzése könnyű, szabad, étvágya jó, gyomra rendes. Leányom megépült, meghízott, régi betegségének többé semmi nyoma.

A közelebbi vidékről — a hol e fürdőt ismerik — a testi erőtlől megfosztott szenvedők egész raja jön ide, itt lehet látni a nyomort a maga meztelenségében, az egyik része a lábával tehetetlen béna, a másik mankóval típeg, az egyik karját nem bírja, a másiknak derekában nincs erő, egyik sebekkel borított dagadt lábbal jön, a másik veselő, vagy skrofula okozta halvány, sárga képpel, az egyik gégehurttal, a másik szemmel látható tüdőbajjal és mindannyian, vagy teljesen kiépülve, vagy az életnek visszanyert reményével távoznak innen.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes. (38. folytatás.)

Hogy a székely nemesség ezután a korábbi jó módban nem élhetett, hiszen csak 1100 jobbágyuk maradt meg, az is világos dolog. Annál fogva kísérletezéseikkel, hogy a régi viszonyokat visszaállítsák, éppen nem hagytak föl, vagy legalább is törekedtek néminemű kárpótlásra. Panaszaik a vármegyei nemességnél persze élénk visszhangra találtak. Azért kéri az 1603-iki országgyűlés Rudolft, hogy a székely nemességnek az ő kolonusait (jobbágy, telepes) állítsa, rendelje vissza, vagy pedig a közszekelyeket az ő szabadságaikban meghagyni elhatározta volna, akkor Báthori Zsigmond ígérete szerint, más hasonló jószágokkal kárpótolja őket.⁸⁷

A szabadosoknak a jobbágyokba való visszahelyezéséről a későbbi időkben nem volt több szó, de hogy a székely nemesség kárpótlásul vármegyei földön birtokokat kapott, azt később látni fogjuk.

1605-ig Bocskaynak fejedelmé válaszáig, a viszonyok már annyira megszilárdultak, hogy a székelyek hozzá csatlakozásuk föltétele gyanánt jogaik, alkotmányuk megerősítését követelték. Föltételeiket⁸⁸ a fejedelem elfogadta s erről a meg-

erősítő oklevelet 1605. febr. 16-án kiállította. Mindazon erőszaktevésért, a miket az elmúlt zavaros időkben 12 év óta elkövettek, teljes büntetésnek ad nekik. Megerősíti továbbá minden régebbi székely szabadságaikat, kiváltságaikat és adómentességeiket, amelyeket nekik az ő előadói, különösen Báthori Zsigmond megadott volt, csupán azt a föltételt köti ki, hogy a székelyek fejenként hadi szolgálatra kötelezessenek.⁸⁹ Azon kiváltságaikat azonban, hogy ők ősi szokás szerint csak 14 napi hadjáratra kötelesek, a fejedelem egyszerűen nem veszi tudásul. E kiváltság az akkori viszonyok közt különben is együgyűség volt, mert hiszen nem az ország hirteleni megrohanása ellen kellett védekezni, hanem hatalmak elleni hadjáratot viselni, zsoldos csapatokat indítani hadba és szervezett háborút folytatni. Hogy ő a székelyeknek adott kiváltságlevelét komolyan végrehajtani akarta, bizonyosság reá az az eljárása, hogy őket adófizetésre egyszer sem kényszergette; nehányszor kérőleg és nyájas formában fordul hozzájuk, mikor t. i. szerege számára élelmi szer szállítást s gyulafehérvári székelye kiépítéséhez önkéntes hozzájárulást kíván tőlük.⁹⁰ Még testamentumában is megemlékezik róluk, miközben meghagyja, hogy a székelyek az általa nekik adott szabadságok élvezetében csorbitatlanul megtartassanak.⁹¹

Mindamellet mégis kevés öröme telt bennök. A libertinusok, a szabadosok rendje volt neki is, mint minden jelesebb erdélyi fejedelmnek örök átká, állandó nyüge. A szabadosok nemsokára képteleneknek bizonyultak a reájok szabott hadi kötelezettség teljesítésére. A 28 esztendői szolgaság alatt a vitézi félek és harcias természet igen meglapult bennök; gazdaságilag is függészkedő és tehetetlenek váltak, úgy hogy nem voltak képesek a robot, tized és adó eltörlése dacára is gazdasági önállóságukat megőrizni és hadi szolgálatot teljesíteni. Erdőkölcsi erejük igen megbénult, s ez csakhamar meg is tetszett. Bocskaynak rövid kormányzása alatt állandó gondja volt a székelyek vitézségét fokozni, de már az első esztendőben észrevette, hogy a híres székely katonai szellem már nem a régi. A táborból egy levelet ír decemberben a székelyek generálisának, abban keserűen panaszkodik a hozzá küldött székely csapatok miatt. Kijelenti, hogy ő az egészet, lovast és gyalogost haza küldötte, mert sem a kívánt számban, sem a rendes időben nem jelentek meg és fölszerelésük is sziszterábilis, hogy ha tűzbe küldi őket, szegényt, gyalogost hoztak volna a székely névre. A gyalog csapatok mezőbérések és hitvány szolgák, teljesen alkalmatlanok a szolgálatra. Megparancsolja a generálisnak, hogy minden székben ál-

talános hadiszemlért tartson s kivált a fölszerelést vizsgálja. Azt is hallja, hogy néhány szék kapitány az erszénye kedviért „a közszolgálatnak” nagy károkat okozott. Nézzék a dolog után. Vagyis: a kapitányok közt vesztegetés, eltussolás folyik s a fegyverfogatókat kész pénzért a hadi szolgálat alól fölmentik. Szokás volt a székelyek közt ugyanis aggság vagy betegség esetén helyettest küldeni, de olyant, aki helyét megállja és nem szedett-vedett csavargó. Hogy a székelyek, de kivált a libertinusok rendje később volt a szék kapitányt megvesztegetni, mintsem hadba menni, ez az erkölcsei bomlatozás aggasztó körülménye vala. Az adófizetés könnyebb volt nekik, mint a fegyverrel való szolgálat.

Különféle egerutakra vetemedtek a szabadosok. A nemességhez beszegődtek zsellérnek vagy jobbágy-nak álltak s így a hadi szolgálat alól kibujtak. 1606 kezdetén szigoruan figyelmezteti a fejedelem a székely főnépeket, hogy a szabadosokat igéretesekkel és fenyegetéssel jobbágyokba ne csalják.⁹² Ugyanez év júliusában meghagyja a székely generálisnak, ügyeljen jól, nehogy valaki jobbágy-nak álljon és senkit a szolgák közül a mozgósítandó csapatok közé bé ne sorozzon.⁹³

(Folyt. köv.)

A levegő, a fürdő, vagy a kén-barlang okozza-e a hatást, nem tudom, de ezek tények melyeket nem fog semmiféle szakvélemény megdönteni soha.

(Folyt. köv.)

Páll Károly,
taplocai ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

A „Tulipán-kert”-ből.

A Székelyudvarhely városi és vármegyei „Tulipán-kert” választmánya a hó 14-én, Urnapján, d. u. 3 órakor Damokos Andorné elnökle mellett a vármegyeház kistermében tartotta meg első ülését.

A „Tulipán-kert” képe még nem alakult és jellege nem domborodott ki teljesen és bizonyára sok idő múlva fog ennek az országos szervezkedésnek és akciónak nagyjelentősége átszűrődni a lelkeken, hogy aztán gyümölcsöző ereje az élő köztudatban is mutatkozzék. A családnak, az iskolának, az egyháznak, az élének és az egész társadalomnak kell megmozdulni, kezefogni és vállvetve munkálni, hogy együttes erővel és közös akarral olyan nemzedéket neveljenek, amelynek a hazai iparvédelem szívéhez legyen forrva és a sorompó-állítást vérvé válják. Am mégis jó, hogy legalább megmozdulunk és életjelt akarunk adni. Ugyanis a választmány elhatározta, hogy a „Tulipán-kert” javára július hó 1-én, vasárnap, a „Hungária” kerti helyiségében 1 K személy és 3 K családi belépő-díj mellett, változatos programmal, nyári estély legyen.

Eppen ezért erre az estélyre már most felhívjuk mindazok figyelmét, akik ezért a hazafias mozgalomért, ezért a szent ügyért lelkesedni tudnak. Aki nem lesz velünk és ott, az ellenünk van.

Ezenkívül a választmány egy szűkebb körű bizottságot küldött ki, a melynek feladata az országos központi „Tulipán-kert szövetség” alap szabályainak és a csak most készült részletes utasításoknak, valamint a szakosztályok működésének tanulmányozása és szemelött tartása mellett javaslatokat készíteni a vármegyei fiók „Tulipán-kert” reorganizációjára és hogy egyben munkaanyagot gyűjtsön, terveket készítsen, utat mutasson és irányt szabjon a további teendőkre nézve is.

Végül a választmány sajnálatlalt vette tudomásul Solymossi E. titkár azon nyilatkozatát, amely szerint sokoldalú elfoglaltsága miatt ezt a hivatalt, ez idő szerint, nem vállalhatja; azonban fölkérte, hogy ideiglenesen, míg az alkalmas egyént megtalálják és míg a közgyűlés a temondás felett határoz, végezze a titkári teendőket; amire Solymossi E. késznek is nyilatkozván: elnök a választmányi ülést berekesztette.

Bár a július 1-re tervezett estély szépen sikerülne és Tulipán-kertünk ne csak virágoznék, hanem minél előbb gyümölcsöket is teremne!

— **Urnapját** a helybeli róm. kath. egyház szokatlan fényes ünnepelte meg csütörtökön. Ugy helyből, mint vidékről óriási közönség gyűlt össze. Fehér ruhás leánykák rózsákkal szórták tele az utat, melyen az oltrári szentséggel a menet haladt. Gróf Mikes János főesperes-plebános a Deák-téren felállított sátorban tá-

bori misét mutatott be. Mig Hohenlohe herceg nagyszabású ünnepi beszédet mondott.

— **Darányi a mezőgazdasági háziparért.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a mezőgazdasági házipar fejlesztése és támogatása érdekében a törvényhatóságokhoz az alábbi rendeletet intézte:

A munkáskérdés helyes mederben tartásának egyik legfontosabb eszköze az, ha biztosítani tudjuk, hogy a gazdasági munkásoknak a szorosan vett gazdasági munkákon fölül is legyen jövedelmező munkájuk és keresetük. Ilyenül kínálkoznak a népies házipar különböző ágai s azok a foglalkozások, amelyek egy kis befektetéssel, különös előképzettség nélkül is hasznosítottak lehetnek; ilyen a seprökötés, gyékényfonás, baromfi- és selyemtenyésztés, méhészet, kertészkedés, gyümölcs és zöldségtermelés. Az ilyen foglalkozás megkezdéséhez azonban bizonyos kisebb tőke szükséges. Az ilyen arányú és célú támogatásra az állami költségvetésben megfelelő összeg van fölvéve. A támogatásban természetesen nem a kalandos vállalkozások részesülhetnek, hanem azok a józan, törekvő munkások, akiknek szorgalma, takarékosága, munkakedve olyan, hogy gazdasági jellegű öntevékenységeket segíteni közérdekből is megokolt. A munkások helyes irányú gazdasági törekvéseinek támogatása nemcsak vidéken, hanem jóformán községenként is a legkülönbözőbb módon történhetik s a támogatás módjait részleteit e helyről megállapítani nem lehet. Tájékoztul azonban megjegyzem, hogy igen célszerűnek vélném, ha a gazdasági házi iparral és az előbb említett termelési ágakkal okos módon foglalkozó munkások vidékenként lehetőleg szövetkeztek útján biztosítanák maguknak mindazokat a hasznokat, amelyek a szövetkezettek útján a nyers anyagok nagyobb mennyiségű s így olcsóbb beszerzésre, valamint az egyöntetű tömegtermelés kedvezőbb értékesítése által elérhető. Mivel a munkások anyagi helyzetének javítása szempontjából szükséges közreműködése első sorban a törvényhatóságoknak és a törvényhatósági tisztviselőknek hazafias feladata annak jelzésével, hogy a főnti irányelvek tekintetbe vételével megindítandó akciót hajlandó vagyok anyagi támogatásban is részesíteni, felkérem a közönséget hogy az előadottakra való figyelemmel, a vármegye gazdasági egyesületével egyetértően a munkásnép helyzetének javítására legalkalmasabb módok és eszközök felől konkrét részletes formában engem tájékoztatni és ugyancsak a gazdasági egyesülettel egyetértésben e tárgyban szükséges állami segítség összegének megjelölése mellett a teendőkre nézve, hozzám részletes javaslatot tenni sziveskedjenek.

— **Bocskay-ünnepély.** Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye Egyházi Értekezlete és a székelyudvarhelyi evang. református egyházközség 1906. évi június hó 24-én d. e. 10 órakor Székelyudvarhelyt Bocskay-ünnepélyt és annak végeztével évi rendes közgyűlést tart. I. Istentisztelet. 1. Invocatio, Terólad zeng dicséretünk. I. Dics. 2. A gyülekezet éneke. Te benned biztunk XC. Zsolt. 1 vers. 3. Ima. Tartja Kádár Dénes, nagygalambfalvi ref. pap 4 Ének. A helybeli Székely Dalkör által. 5. Ünnepi beszéd Mondja Dr Kecskeméthy István kolozsvári ref. theol. tanár. II. Közgyűlés. 1. Választmányi ülés délelőtt 8—10 óráig az ev. ref. kollegium nagytermében. 2. Közgyűlési megnyitó, délelőtt 11 órakor az ev. ref. templomban, tartja

Dr Damokos Andor alispán, az Értekezlet világi elnöke. 3. Üdvözlő beszéd az ev. ref. egyházközség részéről, tartja Dr Solymossi Lajos presbiter, áll. főrealisk. igazgató. 4. Az értekezlet részéről felel: Menyhárt András egyházi elnök. 5. Szabad-előadás. Tartja Péter Károly esperes. 6. Jelentés az Értekezlet működéséről, Lajos János titkár által. 7. Targyalása a választmány által előkészített ügyeknek. 8. Tisztújítás. 9. A jövő évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása. 10. Indítványok tárgyalása, melyek 8 nappal a gyűlés előtt írásban beadattak az elnökhöz. Jegyzet. 1. Közgyűlés végével 1 órakor közös-ebéd. Jelenkezni lehet a székelyudvarhelyi ev. ref. papi hivatalnál. 2. Délután 4 órakor nemzeti ünnep. 3. Este 8 órakor a Sándor István vendéglőjében változatos műsorral estéli mulatság, a Bocskay-emlék javára. Belépő díj személyenként 50 fillér.

— **Kiállítás** A helybeli m. kir. áll. kö. és agyagipari szakiskolában a rajz és mintázás kiállítása megnyitott. Ez uton is a tanfőriak és az érdeklődő közönség szives figyelmét felhívja az igazgatóság. A kiállítás nyitva van f. hó 30-ig mindennap d. e. 8—12-ig és d. u. 3—6 óráig.

— **A ny. polgármester és főgondnok temetése.** Kassay F. Ignác ügyvédet, volt 48 as honvéd főhadnagyot, a helybeli ev. ref. egyh. község főgondnokát és Székelyudvarhely város ny. polgármesterét f. hó 14-én, Urnapján, d. u. 4 órakor, méltó diszszal, szeretteinek, családja tisztelőinek és jóbarátainak nagy részvétele mellett temették el. Hült porait a halottas háztól már délelőtt átszállították a reformátusok templomába és ott helyezték ravatalra a koszorúkkal borított koporsót. A család tagjain és jó barátain kívül koszorút vittek: a ref. egyh. község kebl. tanácsa, a városi tisztviselők és a helybeli ügyvédek. A temetési szertartás egyik részét a templomban, a másikat a reformátusok temetőkerájában tartották. A templomban a gyülekezet éneke, Bod K. ny. tanár buzgó, megható imája és a polgári dalegylet összhangzó éneke után Csutak J. s. lelkész tartalmas beszédben méltatta a jó hazafit, buzgó egyházi előjárót, a gondos családfőt és a nemesszívű rokont. A sirnál Vajda F. lelkész tartott szép és lelkes beszédet; Dr Kovácsy A. orsz. képviselő pedig ügyvéd kartársai nevében mondott búcsú szöveget. Aztán bezárult a sir, amelyben a szétomló fáradt porok pihennek és enyhe nyári eső hullott az új halomra, mintha az ég is könnyeket ejtett volna az öreg, hü harcos halála miatt, akinek legyen áldott emlékezte!

— **Vizhiány — vízbőségben.** Egy kissé furcsa eset, de tényleg ugyan, hogy Székelyudvarhely város területén, a Kossuth Lajos utca alsó részében, mintegy kilométer hosszú utvonalon: közút nincs. Bármilyen bővíben ömlik is tehát mostanában vidékünkön az eső, a nevezett városrész lakói — vizhiányban szenvednek. Ez pedig — közfelfogás szerint — türethetetlen állapot, amit megszüntetni üdvös, sőt kötelességszerű dolog. Eddig a lakosság úgy segített magán, hogy a városi régi

vágóhid bejáró útján a Nagyküküllő folyóból beszerezte viz-szükségletét. Most azonban a 40 év óta használt szabad bejárót, egyszerűen előlük elzárták. Több száz lélek vízszükségletéről lévén szó, nem tűrhető ezen — nem vitatjuk most jogos-e, vagy jogtalan — önkénykedés. A kérdést olyannak tartjuk, amelylyel a városi tanácsnak okvetlenül és pedig gyorsan kell foglalkozni.

— **A városi elemi iskola** és óvoda évvégi vizsgálatai folyó hó 21., 22., 23 és 29-én naponta reggel 8—12-ig és d. u. 2—5 óráig lesznek, amelyekre a szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **Férj- és apagyilkossági kísérlet.** Kápolnásfaluban szörnyűséges bűntényre határozták el magukat Benedek Áronné és István nevű fia. A rossz indulatú asszony férjét és ennek méltó fia pedig apját akarta meggyilkolni. Kilenc golyót röpitettek Benedek Áron felé, hogy a szegény öreget láb alól eltegyék. Azonban a Gondviselés életét megmentette, mert a 9 golyó közül csupán egy okozott könnyebb sérülést. A gonosz feleséget és bűnös fiút le tartóztatták s ügyük felett az októberi esküdtsek lesz hivatott dönteni.

— **Évzáró ünnepély.** A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégium folyó hó 17-ikén (vasárnap) délután 3 órakor tornatermében tartja meg zene- és énekpályázatokkal, s jutalomoztással kapcsolatos évzáró ünnepélyét, melyre a közönséget tisztelettel meghívja az igazgatóság. Az ünnepély műsora: 1. Népdalegyleg Kozák M.-tól. Előadja az ifj. zenekar. 2. Igazgtói jelentés, s a jutalmak és pályadíjak kiosztása. 3. »Nem tudom én mi a bajom«, Thern K.-tól. (Énekkar). 4. Pályázatok hegedűvel a gróf Haller Louise-féle 4, 3, 2 cs. és kir. aranyra; továbbá a Daniel féle két 8 koronás és Farczady K. Lajos-féle két 7 koronás jutalom. 5. Pályázat mélyhegedűvel a gróf Haller Louise-féle 1 arany jutalomra. 6. Pályázat gordonkával a gróf Haller Louise-féle 1 arany jutalomra. 7. Pályázat énekekkel a gróf Haller Louise-féle 1 arany, a Farczady K. Lajos-féle két 7 K és a Gyárfás-féle 4 K jutalomra. 8. »Rákóczy-induló.« (Zenekar).

— **Villámütött gazda és borju.** Pénteken délután iszonyu vihar volt vidékünkön, melynek emberélet is esett áldozatul. Nagy József felsőboldogfalvi lakos a székelyudvarhelyi vásárról hazamenve, Laci és Lajos nevű fiával az istállóba szorult. A vihar ott találta. Kevés ideig lehettek együtt, mert a villám nagy robajjal lecsapott és Nagy Józsefet egy borjuval együtt agyonujtotta. Csodálatos, hogy a két fiúnak alig történt baja.

— **Köszönet.** Az ev. ref. kollegium ifjuságának a hó 9-én megtartott és szépen sikerült nyári multságán felülfizettek: Dr Kovácsy Albert 8 K, Dr Nagy Samu 6 K, Szöllősi Samu 6 K, Doros Györgyné 5 K, Gyarmathy Akos 5 K, Molnár Károly 4 K, Becsek Aladár 4 K, Dr Fazakas József 4 K, Csanády Zalán 3 K, Neimaun József 3 K, Gyertyánossy Károlyné 2 K, Fejes Áron 2 K, Trattner József 2 K, Barcs Béláné 2 K, Szabó Árpád 2 K, Fe-

renczy Károlyné 1 K 40 f, Demeter Bela 1 K, Vajda Ferenc 1 K, Szölösi Ödön 1 K, Szathmáry Sándor 50 f, Kovács Ferenc 40 f, Zsigmond János 40 f, Rimaszombaty Imre 40 f, Mistse Sándor 12 f, Benedek Gyula 10 f, Solymossy Endre 3 K, Gönczi Lajos 2 K. Fogadják a rendezőség halás köszönését.

— **Gyilkosságok.** Az emberi indulatosságának közelebről vármegyénkben két áldozata lett. Lukács Lőrinc fenyédi erdőőr Küküllő-keményfalva község Láz nevű határrezsén, az Egrestetőn, szolgálati fegyverével Péter György juhásztort lelőtte, aki rögtön meghalt. — Füle községben pedig Bedő Dénes bottal verte agyon András Gyula odaváló lakost. Mind a két bűnügy az októberi esküdtsek elé kerül.

— **Országos kirakóvások június havában** a következő helységekben és napokon lesznek:
17. Bágyn.
18. Marosvásárhely, Nagysink, Szászbanycza, Székelyudvarhely.
20. Szilágycseh.
21. Brassó.
22. Alsórákos, Alvincz, Csikkarczfalva, Görösön, Kisselyk, Makfalva, Páncélesch, Segesvár, Somkerék, Torda.
25. Hadad.
26. Gerend, Oláhlápos.
27. Maroskeze, Sepsiszentgyörgy, Szerdahely, Szinye, Teke.
28. Kápolnásfalu.
29. Hosszufalu, Magyargyerőmonostor, Sajóudvarhely, Szilágysomlyó, Zabola.
30. Boncehida, Csikszépvíz, Nagydísznód, Óradna.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézetét **folyó évi április hó 24-től kezdve** Kossuth-utca 31. szám alá, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezte át.

Az adótarozások.

A m. kir. pénzügyminiszter 1906 évi június hó 10-én 2218—P. M. szám alatt az 1906. év I. negyedének végeig felszaporodott adótarozások érvényesítése tárgyában valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, a székesfővárosi kir. adófelügyelőhöz és a törvényhatósági közigazgatási bizottságokhoz körrendeletet intézett, melyben így szól:

Az államháztartás ideiglenes vitélére vonatkozó felhatalmazásról szóló és 1906. évi június hó 9-én hatályba lépett 1906. évi II. törvények 5. szakasza alapján az 1906. év I. negyedének végeig felszaporodott közadótarozások érvényesítése tekintetében a következő határozatok irányadók

Az 1905. évből, valamint az 1906. év I. negyedéből származó adótarozásokat mindenki akként törlesztheti, hogy ennek az adótarozásának felét 1906. október végéig, másik felét pedig 1907. végéig tetszése szerinti részletekben fizetheti be.

Ezektől a tartozásoktól azok az adózók, akiknek évi egyenes adója 200 koronát nem ér el, a befizetésükre nézve fentebb megjelölt határidőig kamatot egyáltalán nem fizetnek s kamat csak ezen határidők lejártától kezdve követelhető egész a befizetés napjáig. Mig azok az adózók, akiknek évi egyenes adója a kétszáz koronát eléri, adótarozásuk után 1906. évi július 15-étől kezdve egész a befizetés napjáig a törvényes kamatot tartoznak fizetni.

Az 1905. évből s az ez év I. negyedéből származó adótarozásokra nézve ezeket a befizetési kedvezményeket mindenki igénybe veheti a nélkül, hogy az iránt folyamodnia kellene. Ellenben általában azok, akik messzebbmenő halasztást kívánnak igénybe venni, valamint azok

az évi 200 koronát elérő, vagy azt meghaladó adót fizető adózók, akik ha nem is messzebbmenő halasztást, de kamatelengedést kívánnak igénybe venni, ebben csak úgy részesülnek, ha ezt kérelmezik.

Az erre vonatkozó kérvények bélyegmentesen nyújthatók be akár a községi (városi) előjáróságoknál, akár pedig a pénzügyigazgatóságoknál, sőt szóbelileg is előadhatók, mely esetben az előadott kérelem rövid tartalma az előjáróság s illetőleg a pénzügyigazgatóság által foglaltatik írásba. Az is meg van engedve, hogy az egy községhez tartozók többen együtt véve adják elő kérelmüket s hogy az egy községhez tartozók kérelmei, a kérelem tárgyát és indokait feltüntetve jegyzék alakjában terjesztessenek elő.

Jóllehet az 1906. évi II. törvény-cikk az 1905. évet megelőző időből eredő adótarozások mikénti törlesztésére nézve rendelkezést nem foglal magában s ezekre nézve kamatmentességet nem engedélyez, de a törvénynek abból a célzataból, hogy az adótarozások érvényesítése méltányosan történjenk s egyeseknek romlására ne vezessen, következik, hogy a rendezésbe ezek bevonásának.

A halasztási és kamatelengedési kérelmek elbírásánál a döntő szempontot az képezi, hogy az adózó vagyoni helyzetének, jövedelmi forrásainak s általában fizetési képességének figyelembe vételével, anyagi érdekeinek sérelme, vagy éppen veszélyeztetése nélkül mennyiben és mily idő alatt képes tartozásának lerovására.

Ezeknek a szempontoknak méltányos mérlegelése mellett különösen ügyelni kell arra, hogy a messzebbmenő fizetési halasztásokkal, vagy éppen a kamatok elengedésével visszaélések ne történjenek, mert azok nem kedvezményképp, hanem csak akkor adhatók meg, ha azt a szükség kívánja s az adózó anyagi helyzete teszi valóban indokolttá.

(Folyt. köv.)

TÖRVÉNYKEZÉS.

Magánlaksértés miatt állott a helybeli kir. törvényszék előtt Béres Mózes 28 éves, magyarországi lakos. Folyó évi február 8-án este a Béres György lakására rontott s a faretesszel bezárva volt pitvarját be rugta és a szobába be akart hatolni. Béres György a szoba ajtaját bezárta. Terhelt pedig azt kiabálta: „eresz be, mert úgy is megöllek”. Mindenképen be akart rontani, de ebben a szomszédok megakadályozták. A kir. törvényszék 14 napi fogházra és 10 K pénzbüntetésre ítélte.

Sulyos testisértés Ezévi február 11-én este a zetalaki Sikaszó nevű helyen Lőrinc Dénes és Lőrincz Mihály ifj. Sebők Istvánt, ifj. Sebők István és Sebők Domokos Lőrincz Dénest bántalmazták. Előbbi 15—20, utóbbi pedig 22—26 napig tartó sérülést szenvedett. A bíróság vádlottakat 1—1 havi fogházra és 20—20 K pénzbüntetésre ítélte.

KÖZGAZDASÁG

Az állatbiztosítás terjedése Udvarhelyvármegyében

Dr. Pajor Ignác, az országos állatbiztosító társaság vezérigazgatójának előadása a vármegyei gazdasági egyesület f. hó 12-én tartott gyűlésén.

A közgazdaságilag annyira fontos állatbiztosítás a megye területén a székelyföldi min. kirendeltség aegise alatt rohamosan fejlődik. Alig egy év leforgása alatt 12 állattenyésztési szövetkezet alakult meg, mely szövetkezetek tagjaik állatállományát biztosítják és a gazdát az állatállományában akár baleset, akár közönséges, akár pedig ragadós (járványos) betegség folytán beállott károsodás esetén kártalanítják.

Ezen szövetkezetek kölcsönösségen alapulván, a tagok által fizetendő évi járulék nagyságát, az évközben előforduló károk szerint állapítják meg. Minthogy pedig a korlátlan felelősség által nagyobb szerencsétlenségek, mint pl. járvány elleni csapások stb. esetében az egész község, illetve a szövetkezeti tagok anyagi existenciája is veszélyeztetve volna, az ország egyetlen törvényesen működő állatbiztosító intézménye, a magyar kölcsönös állatbiztosító társaság a községi szövetkezeti tagok kölcsönösségét korlátozza olyképp, hogy az 5 százalékon felüli kártérítéseket magára vállalja, hogy a községi szövetkezet tagját állatállománya értékének 5 százaléknál magasabb károsodás még az esetben sem érheti, hogyha a szövetkezeti tagok egész állatállománya pusztulna el. Ha egy községben csak 10 gazda is összeáll a célból, hogy egymást állataikat érhető károk ellen megvédjék, a Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság megadja az engedélyt a községi szövetkezet megalakítására, illetve elvállalja ezen szövetkezet tagjaival szemben az 5 százalékon felüli kártérítés kötelezettségét.

A községi szövetkezetek szervezete és működése oly egyszerű, hogy azt akármelyik székely kisczarda is vezetheti. A szövetkezet a kereskedelmi törvény rendelkezései értelmében megalakul, 3 vagy több igazgató-ság, és ugyanannyi felügyelő bizottsági tagot választ és cégét az illetékes törvényszéknél bejegyezteti. Az alapszabályokat, közgyűlési jegyzőkönyvet és a működésben szükséges összes nyomtatványokat az állatbiztosító társaság ingyen bocsátja a szövetkezetek rendelkezésére.

A szövetkezet igazgatósága ezután felosztva tagjai között a munkát, törzslapokon felveszi és megbecsüli a szövetkezeti tagok biztosítandó állatállományát. Ez idő szerint a biztosítás a szarvasmarhára (magyar-erdélyi, nyugati és bivaly) terjed ki. Megengedtetik azonban a biztosítás a sertésekre is, melyeknél azonban a kölcsönösség az érték 10 százaléka erejéig áll fenn. Ezen törzslapokon vezetetik a tag állatállományában előfordult minden változás; szaporodás, vétel, eladás stb.

Ezen törzslapokon és egy pénztári könyvön kívül a községi szövetkezet más írásbeli teendőt nem végez. Csak kár esetén kitölti a kártérítési jegyzőkönyvet és aláírja, iratja a károsulttal. A szövetkezet könyveit, zárszámadásait a központ készíti el.

A szövetkezet az általa megállapított érték után 1 százalék díjat szed be. Azonkívül minden szövetkezeti tag köteles állatállománya értékének minden 500 koronája után egy 4 koronás üzletrészt vállalni, melynek értékét azonban 4 évi 1 koronás részletben is befizetheti. A befolyt pénzeket a szövetkezet egy pénztárnál folyószámlán gyűmölcsözőleg kezelteti.

Igy pl. ha egy kisczarda-nak van 2 tehene és 1 sertése, akkor fizet: 2 tehén értéke á 220 K — 440 K, 1 sertés 50 K, összesen 490 K, ezután fizet a szövetkezet pénztárába 4 K 90 f és felvételért minden állat után 20 fillért, tehát 3 darab állat után 60 f, összesen 5 K 50 f és egy üzletrésze után 4 éven át évenként 1 koronát. A 20 f felvételi díj csak egyszer fizetendő. Ezen felvételi díjból fedezi a községi szövetkezet kezelési költségeit.

A szövetkezet fizet évenként a központnak a biztosított szarvasmarha értéke után fél százalékot, a sertések után 1 százalékot biztosítási és kezelési díj címén.

Az évközben előfordult károk 8 napon belül folyósítatnak és amennyiben a szövetkezet a kár kifizetéséhez szükséges készpénzzel nem rendelkezik, a központ a megfelelő összeget előlegezi. A károk mérvéhez képest a szövetkezet évközben a biztosítási díjban a biztosított érték 1 százalékát szedheti be, ezen díjak azonban együttesen a szarvasmarhánál az 5 százalékot, a sertéseknél 10 százalékot meg nem haladhatják, amennyiben az azon felüli károkat már a központ sajátjából téríti meg. A rendszeren kezelt szövetkezeteknél az évközben előforduló károk 1 százalék díjjal, de legfeljebb 2 százalék díjjal fedezhetők. Csak kivételes nagyobb szerencsétlenségek esetében nagyobb a kár, a midőn azonban az már némileg az 5 százalékot is tetemesen meghaladja.

A kártérítés az állat előre, a felvételnél megállapított értékének 80 százaléka (külföldön a kártérítés 60—75 százaléka) Teljes kártérítést állatbiztosításnál nyújtani nem szabad, mert különben nem állana érdekében a biztosított félnek állatát kellőleg gondozni és azt a károsodástól megóvni és a visszaéléseknek tág tér nyílva. Az állat értékesíthető részének értékesítéséről a szövetkezet gondoskodik a kárvalott fél segítségével mellett. A szövetkezet rendeli el a beteg állatok értékesítését, kényszervágását és a befolyt összeget a szövetkezet veszi át. A károsult fél a kártérítést egy összegben egyszerre kapja meg.

A községi szövetkezetek ezen formája lényegesen eltér a külföldi községi biztosító szövetkezetektől. Tudjuk, hogy külföldön különösen Német- és Franciaországban és újabban Ausztriában az állatbiztosítási intézmény annyira van kifejlődve, hogy dacára annak, miszerint kötelező állatbiztosítás sehol sincs még, alig van szarvasmarha, mely nem lenne biztosítva. A bajor állam állatbiztosítási intézménye mintájára alakult állatbiztosítási községi szövetkezeteknél a biztosítási kockázat olyképp oszlik meg, hogy a kártérítési összegek felerészét az illető községi szövetkezetek, másik felerészét a központ viseli. Viszont a központ az általa fizetett kártérítési összegeket az összes, kötelekébe tartozó szövetkezetekre veti ki minden év végével és ez közterhek módjára hajtatik be. Ezen szövetkezeteknél tehát a tagok kölcsönössége 50 százaléknál is ma-

gasabbra rug. A mi viszonyainknak ez nem felel meg, mert még nem vagyunk a belterjes gazdálkodás azon fokán, hogy kiszagzáink az ilyen kockázat viselését elbírnák.

Udvarhelyvármegye területén a községi apaállatok kötelező biztosítása már el van rendelve, tehát a gazdaközönség előtt az állatbiztosítás immár nem idegen fogalom. A községi állatbiztosító szövetkezetek szervezésére nézve Dorner Béla gazdasági intéző, a székelyföldi miniszteri kirendeltség helybeli megbízottja az alapvető munkát megtette úgy, hogy a beszerezett 12 szövetkezetel ezen megye az egész országban egyedül álló vezérszerepet visz, mert bár van már az ország minden részében ily szövetkezet, de egy vármegye területén sincs még ily számban. A vármegye gazdasági egyesületére hárul a feladat, hogy ezen, a gazdaközönségre oly fontos és áldásos intézményt kifejlessze és úgy társadalmi, mint hatósági uton azt a vármegye minden községébe bevezesse.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Kossuth Ferenc

számos előkelőség, valamint a leg-
hirnevesebb orvostanároknak kipróbálták és legjobban ajánlják

a székely havasi

INDASZESZ

gyógyfű-sósorszeszt)

mint oly szert, mely a test felfrissítése, az izmok edzése és rugékonyságára a legjobbnak bizonyult. Kintűnő szer továbbá csusz, köszvény, fejfájás, tagszagatás és minden meghűlésből eredő bajok ellen. Kapható mindenütt 2 és 1 koronás üvegekben. Készíti Balázsovich Sándor Korona-gyógyszertára Sepsiszentgyörgy.

Eladó birtok.

Homoródszentmártonban 139 kat. hold szántó, 76 hold kaszáló, 55 hold legelő, 184 hold tarolt erdő, melynek kétharmad része legelő és 11 hold belsőség. urasági lak és gazdasági épületekkel, lisztelő vízimalommal azonnal eladó. Értekezhetni a tulajdonosoknál Mózes Jakab és Károlynál Homoród-Hévízen.

Sz. 2759 - 1906. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törv.-szék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Hügel Jánosnak Józsa Zsigmond ellen 183 K 06 f tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. tszék. kir. járásbíró-ság területén levő és a vágási 139. sz. tjkvben foglalt fél részben Józsa Zsigmondné László Juliána. fél részben végrehajtást szenvedő nevében álló A+ 530, 531, 533, 534, 535, 537 hrszámu fekvőre 427 K, 706 hrsz. fekvőre 6 K, 716, 717 hrsz. fekvőre 5 K, 722 hrsz. fekvőre 6 K, 728 hrsz. fekvőre 7 K, 732-2, 733-2 hrsz. fekvőre 3 K, 736 hrsz fekvőre 12 K, 747 hrsz. fekvőre 10 K, 848 hrsz fekvőre 12 K, 909 hrsz. fekvőre 2 K, 943, 944 hrsz. fekvőre 2 K, 1260, 1261 hrsz. fekvőre 6 K, 1584, 1585 hrsz. fekvőre 44 K, 1670 hrsz. fekvőre 3 K, 2212, 2216 hrsz. fekvőre 4 K, 3072, 3073 hrsz. fekvőre 2 K, 3524, 3525, 3526 hrsz. fekvőre 22 K, 4352, 4353, 4357, 4358 hrsz. fekvőre 4 K, 4420, 4421, 4422, 4423 hrsz. fekvőre 25 K, 4841 hrsz. fekvőre 2 K, 5033 hrsz. 2 K, 5365 hrsz. fekvőre 1 K, 3527 hrsz. fekvőre 2 K, 2764, 2769, 2770 hrsz. fekvőre 13 K ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1906. évi június hó 30 ik napjának d. e. 9 órá-jakor Vágás községánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék mint tlkőnyvi hatóság

Székelyudvarhelyt, 1906 apr. 19-én

MIHÁLY s. k. tiszéki egyes bíró.

Eladó vagy bérbeadó ház.

Dr Spányik Józsefnek Udvarhelyen, Kossuth-utca 73. szám alatti háza örökáron eladó, esetleg bérbe kiadó. Értekezhetni özvegy Paál Jánosné urnóvel, Szent-Imre-utca 12. szám.

Jó házból való fiu ki a gymnasium III. vagy IV osztályát végezte gyakornoknak felvétetik Márk Testvérek fűszer- és fonalkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Házeladás. A Bálint-utca 34. számú ház, melyben 2 szoba, egy konyha és pince, valamint nyárikonyha (sütökemencével, fatartó, sertés és tyukól, kocsiszin, egy hétéles csűr, nagy istálló stb. tartozik, szabad kézből azonnal eladó. Ilonka Mihályné Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 34.

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Sterba Ödön jöhírű fűszerkereskedését vetel utján átvettem és azt ezentul saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szives tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szobát, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kiváló minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanusított szives pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
fűszerkereskedő.

BRÁZAY FÉLE KÖLNI VIZ

felülmul minden más kölni-viz néven ismert pipere-cikket.
Brázay-sósorszesz - szappan
a legkitünőbb pipere-szappan.
Brázay-sósorszesz
nélkülözhetetlen háziszer.

Legfinomabb a maga nemében a
Ceres-étel-zsir!

(kókuszdíoból). Tészta-, pecsenye-sütéshez és főzéshez a legjobb.
Schicht György „Ceres“ tápszer-művek osztálya, Aussig E.m.

„Hermandol“ klozet-papir a legjobb!

HEGEDÜ, VONÓ, KELLÉKEK ÉS HUROR

SZIVAR-, SZIVARKA-, DOHÁNYTÁRCÁK

ERSZENYEK és PENZTÁRGÁK

MONOGRAMMOK levélpapir és fehérmű bélyegzéshez, minden betűvel, 1 db 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!
Olcsó legyezők és díszműtáruk!

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az újonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, díszműtáruk, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel
SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárak!

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban
Gyertyántfy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

UDVARHELYVÁRMEGYE
 1904
 KORONDI GAZDÁKÖR

Mindenféle
bélyegzők
 gyári aron és leggyorsabban
 szerelhetők be

Betegh Pál és Társa
 könyv-, papír-, író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhelyt,
 Kossuth-utca. 31. sz.

Keletbélyegzők önnedvezővel;
 •Mercur• keletbélyegző forgatható ruggyanta szalaggal; •Hungária• keletbélyegző ruggyantából; •Egvetemes önnedvesítő• könnyű szerkezet, egészen rézből és rozslépből, átalányozva; •Monitor• önnedvező, számozó és lapszámozó gépek.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű
 FÖLDES-féle
MARGIT-CRÉM
 kitérő hatású arckenőcsőt, mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle Margit-crém gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szepítők, máj foltok, bőrtakák, pattanások, kiütések és mindenemü bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól

Ára: Kis tégely 1 K, nagy tégely 2 K
 Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1-20 K,
 Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti:
FÖLDES KELEMEN
 gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek
 Kapható: Konez Armin és Solymossy János gyógyszerárban.

ELŐPATAK
 Δ GYÓGYFÜRDŐ Δ

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese, hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj és lépajknál, köszvény és csúznál, aitestti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fellépő betegségnél. A nagyhirű előpataki gyógyvízek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hideg fürdők, vízgyógyintézet, kezelések, massage, svédorna, diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel. Fürdő-idején: május 15-től szeptember 15-ig. Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy. Honnan állandó ólósó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás ólósó és választékos. Az elő- és utóidejében (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zenedíjak fele fizetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús, egyénes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz, hánál is használható és itató, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egy millió palacknál több kerül forgalomba. Székiúdségi hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésekben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Thomassalakliszt

csillag védjegyű

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas műtrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kertí vetemény és ugar trágyázására is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS
 Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.
 a Thomasphosphatfabriken G. m. b. h. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

STOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS STOCK
 pároló-telepe
 FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” hirdete a leg-eredményesebb.

KÉRJEN
 csak
Seller és Kary-féle

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 Budapest, Váci-körút 63,
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakaszalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes ecél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp.,
 a Horgony-Pain-Expeller pöttlaka

egy régiónek bizonyult háziszere, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Biliány hamisítványok miatt bevasárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszerár
 az „Arany oroszlánhoz”, Prágában.
 Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

EREDŐR

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscarria, chevreaux és lakkcipőh. Bécs, XIII.

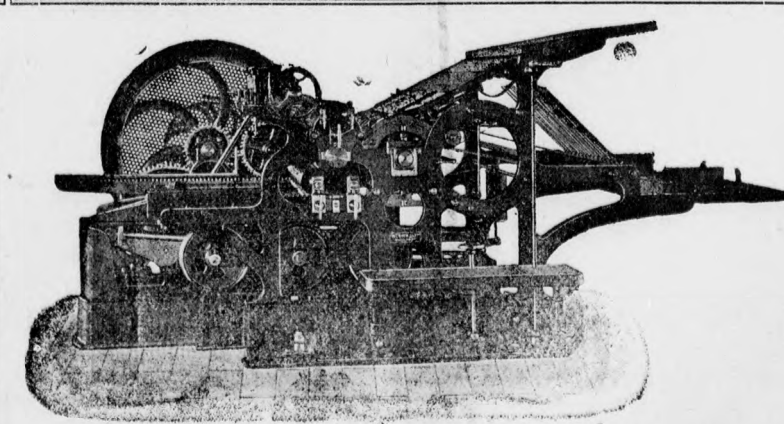
KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL ÉS TÁRSA** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve! Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatványraktára.

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papír-, író- és rajzszerék nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY
 legelterjedtebb függetlenségi lad szerkesztősége és kiadóhivatala.